

Par tiesību normu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu interpretāciju

SENĀTA KRIMINĀLLIETU DEPARTAMENTA SENATORU KOPSAPULCES

LĒMUMS

Rīgā 2019.gada 19.jūnijā

Senāta Krimināllietu departamenta senatoru kopsapulce, apspriežot tiesību normu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu interpretāciju, **konstatē:**

2018.gada 23.augustā Eiropas Padomes noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas ekspertu komiteja (*Moneyval*) publicēja Latvijas 5.kārtas savstarpējā novērtējuma ziņojumu par tās noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas sistēmas efektivitāti par periodu no 2014.gada līdz 2017.gada novembrim. Minētajā ziņojumā attiecībā uz noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas izmeklēšanu un personu saukšanu pie kriminālatbildības eksperti konstatēja, ka Latvijas krimināltiesiskais un kriminālprocesuālais regulējums atbilst to starptautisko līgumu saistībām, kuras Latvija ir uzņēmusies, un ir stabils pamats, lai efektīvi izmeklētu un sauktu pie kriminālatbildības personas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju. Vienlaikus eksperti ziņojumā norāda uz vairākiem šķēršļiem praksē, kas neļauj Latvijai efektīvi apkarot noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, tostarp norādot uz nevienveidīgu tiesību normu izpratni un to piemērošanu.

2013.gadā Augstākā tiesa publicēja tiesu prakses apkopojumu „Tiesu prakse lietās par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un par izvairīšanos no nodokļu maksāšanas”, kas aptver tikai tādas noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas lietas, kurās persona ir izdarījusi predikatīvo noziedzīgo nodarījumu kopībā ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju.

Ņemot vērā izmaiņas tiesiskajā regulējumā un *Moneyval* ziņojumā secināto, nepieciešams veidot vienotu izpratni par lietām par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, īpaši uzsverot nepieciešamību veidot vienotu izpratni par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju, kur to ir veikušas trešās personas vai kur nav zināms predikatīvais noziedzīgais nodarījums, kura rezultātā līdzekļi ir iegūti un tālāk legalizēti.

Kriminālatbildība par noziedzīgi iegūtu finanšu līdzekļu vai citas mantas legalizēšanu ir paredzēta Krimināllikuma 195.pantā. Šā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes ir ietvertas Noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanas likuma (turpmāk – NILLTFNL) 5.pantā.

Pienākumu Latvijai kā starptautisku līgumu dalībvalstij kriminalizēt noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju prasa Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija pret narkotisko un psihotropo vielu nelegālu apriti, kas stājās spēkā Latvijā 1993.gada 11.maijā; 1990.gada 8.novembra Eiropas Padomes Konvencija par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu, meklēšanu, izņemšanu un konfiskāciju, kas stājās spēkā Latvijā 1998.gada 23.oktobrī; Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencija pret transnacionālo organizēto noziedzību, kas stājās spēkā

Latvijā 2001.gada 6.jūnijā; 2005.gada 16.maija Eiropas Padomes konvencija par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu, kā arī šo līdzekļu meklēšanu, izņemšanu un konfiskāciju, kas stājās spēkā Latvijā 2009.gada 31.decembrī un 2005.gada 19.maija Apvienoto Nāciju Organizācijas Pretkorupcijas konvencija, kas stājās spēkā Latvijā 2005.gada 1.decembrī.

Lai nodrošinātu vienveidību tiesību normu piemērošanā un pamatojoties uz likuma „Par tiesu varu” 49.¹panta pirmo, otro un trešo daļu, Krimināllietu departamenta senatoru kopsapulce **nolemj:**

1. Iztiesājot lietas, kurās persona apsūdzēta par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, jāņem vērā, ka 2011.gada 29.aprīlī stājās spēkā grozījumi NILLTFNL 5.pantā, kas paredz, ka speciālais nolūks „slēpt vai maskēt līdzekļu noziedzīgo izcelsmi vai palīdzēt citai personai, kura iesaistīta noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, izvairīties no juridiskās atbildības” ir attiecināms tikai uz NILLTFNL 5.panta pirmās daļas 1.punktā norādītajām darbībām. Savukārt attiecībā uz NILLTFNL 5.panta 2. un 3.punktā ietvertajām darbībām speciālais nolūks nav jākonstatē.

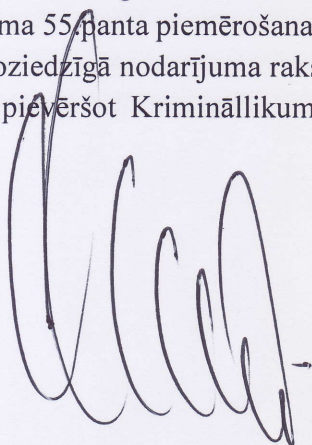
2. Iztiesājot lietas, kurās persona ir apsūdzēta tikai par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu bez predikatīva noziedzīga nodarījuma, jāņem vērā, ka 2017.gada 1.augustā spēkā stājās grozījumi NILLTFNL 5.pantā. Ar grozījumiem panta pirmās daļas visos trijos punktos vārds „zinot” tika aizvietots ar vārdu „apzinoties”, kā arī tiesību norma tika papildināta ar jaunu daļu, kas turpmāk noteic, ka arī gadījumos, ja persona apzināti pieļāva, ka līdzekļi ir noziedzīgi iegūti, darbības ir atzīstamas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju.

3. Iztiesājot lietas, kurās persona ir apsūdzēta tikai par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un nav zināms predikatīvais noziedzīgais nodarījums, jāņem vērā, ka 2017.gada 9.novembrī stājās spēkā grozījumi NILLTFNL 5.pantā, papildinot to ar jaunu daļu, kas noteic, ka noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācija par tādu ir atzīstama neatkarīgi no tā, vai konstatēts, konkrēti no kura noziedzīgā nodarījuma līdzekļi ir iegūti. Savukārt 2018.gada 1.septembrī spēkā stājās grozījumi Kriminālprocesa likuma 124.pantā, papildinot to ar septīto daļu, kas paredz, ka, lai pierādītu noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, jāpierāda, ka šie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti, bet nav nepieciešams pierādīt, konkrēti no kura noziedzīgā nodarījuma līdzekļi iegūti. Ar minētajiem grozījumiem *expressis verbis* tika nostiprinātas 2005.gada 16.maija Eiropas Padomes Konvencijas par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas novēršanu, kā arī šo līdzekļu meklēšanu, izņemšanu un konfiskāciju 9.panta sestajā daļā paredzētās prasības (Konvencija Latvijā stājās spēkā 2009.gada 31.decembrī). Turklāt jāņem vērā, ka minētās konvencijas 9.panta piektā daļa paredz, ka ikviena dalībvalsts nodrošina to, ka iepriekšēja vai vienlaicīga notiesāšana par predikatīvo nodarījumu nav priekšnoteikums tam, lai personu notiesātu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizāciju.

4. Lietās, kurās persona ir apsūdzēta par noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu, lemјot par sodu, jāievēro Krimināllikuma 35. un 46.panta prasības. Nosakot soda veidu, jāņem vērā ne tikai vainīgā personība, bet arī izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturs un radītais

kaitējums. Nav pieļaujama vainīgās personas nosacīta notiesāšana, piemērojot Krimināllikuma 55.pantu, ja nav iegūta pārliecība, ka vainīgais, sodu neizciešot, turpmāk neizdarīs likumpārkāpumus. Vērtējot Krimināllikuma 55.panta piemērošanas iespēju, tiesai jāņem vērā ne tikai vainīgā personība, bet arī izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturs un radītais kaitējums, kā arī citi lietas apstākļi, īpašu uzmanību pievēršot Krimināllikuma 35.pantā noteiktajam soda mērķim.

Kopsapulces priekšsēdētājs

A handwritten signature in dark ink, consisting of several large, overlapping loops and curves, characteristic of a cursive or semi-cursive script. The signature is positioned centrally on the page, overlapping the text area.

I. Bičkovičs